

Věc: posudek vedoucího diplomové práce bc. Jakuba Charváta s názvem *Příroda jako mýtus*.

Autor posudku: Jakub Češka, Ph.D.

Práce nese slibný název, dále také v abstraktu nalezneme jeden z patřičných kontextů pro tematizaci novodobých mýtů – autor explicitně odkazuje na Barthesovy *Mytologie*. Bohužel tímto sémiotická inspirace končí. Jako vedoucí práce jsem se několikrát snažil autora přimět k zúžení tematického záběru práce, bohužel se mi jej přesvědčit nepodařilo. Navzdory tomu, že autor opomíjí výraznější metodologické založení (ohlašovat jej není dostačující), nepostrádá ambici pojednat tematiku přírody od literatury devatenáctého století, přes hnutí trampingu ve století dvacátém, opět několika vybraných literárních děl první republiky. Ani zde se však nezastavuje, neboť jeho pohled sice míří do devatenáctého století, ovšem sedmimílovými kroky se vrací až do současnosti. Autor tedy v jistém ohledu podává kaleidoskopický přehled určitých reprezentací přírody, avšak tento přehled je selektivní, aniž bychom se dověděli něco bližšího o kritériu výběru. Práce je tak v dvojím ohrožení, které se vzájemně umocňují, či jedno je příčinou druhého a naopak. Absence důsledněji dodržované metody vede autora k esejističnosti a povšečnosti, zároveň však také široký tematický záběr, pro něhož se rozhodl, si tuto povšečnost a vágnost vynucuje. Pokud by se autor přidržel naznačené metody, nutně by musel upustit od svého původního záměru pojednat rozličné reprezentace přírody (od literatury přes skauting, k filmům a reklamám) v rozmezí dvou století. Jelikož do značné míry před teoretizující úvodní pasáží abdikoval, nemohl si patrně uvědomit, příliš široce založené tematické pole.

Již při letném prolistování se místy neubráníme dojmu určité nahodilosti při výběru interpretovaných děl, zarážející je také teovitost, s níž autor vybraná díla pojednává. Navíc se práce vyznačuje žurnalistickou dikcí, což dojem nedůsledné teoretické ukotvenosti a poměrně povrchní esejističnosti jenom umocňuje. Pokud bychom hledali pozitiva, pak je třeba uznat, že autor jisté penzum teoretické literatury prostudoval, avšak pokud jde o její využití, jedná se převážně o parafráze, práce má v tomto ohledu kompilační charakter.

Výrazný problém spočívá ovšem v tom, že autor ohlašuje Barthesem inspirovanou sémiotickou analýzu přírody jako mýtu, ale ani základní dvojestupňové schéma není důsledně vyloženo, natož aby bylo v interpretaci využito. Mohl by to autor vysvětlit? Téměř to budí dojem, že z práce při závěrečné editaci vypadla kapitola.

Nyní bych uvedl několik dílčích komentářů:

Již první věty úvodu prozrazují, že autor nevolí náležitý žánr, nýbrž to vypadá, jako by se snažil napsat článek do novin. „Díky médiím jsme objevili, že co je „přírodní“, je dobré, zdravé a správné. (...) Příroda je moderní. Je v kurzu a trendy.“ (s. 6) Tento výrazně žurnalistický styl na důvěryhodnosti nepřidá. Navíc je z něj patrná absence metody. Dále se autor vymezuje kupříkladu tím, že hodlá pojednávat přírodu, nikoli přirozenost a že se chce vyvarovat etických soudů. Ovšem v Barthesově *Mytologiích* je jedním z klíčových témat právě naturalizace, neboť tímto pohybem se vyznačuje mýtické promluva. Pokud se autor chtěl této Barthesovské inspiraci vyhnout, mohl si zvolit jiné teoretické zázemí. Namísto toho,

aby byl čtenář uváděn do zřetelně vymezeného explikačního pole, bude mu nabídnuto několik metaforických vyjádření, které zrovna nesvědčí o autorově interpretační jistotě.

Také na dalších stránkách se nedovíme nic bližšího o užití metodě, autor se dokonce dovolává svých pocitů – „Cítím, že bude užitečné“ (s. 9). Dále představuje lidi, kteří žijí v neustálém kontaktu s přírodou, kteří to ale jsou, jak autor rozumí přírodě atp.?

Není zrovna šťastné zovíálně a bohorovně odkazovat na literaturu: „Rešeršní práci mi částečně ušetřil společný projekt panů Zusky, Stibrala (...)“ (s. 9)

„Kontrapunkt“ přírody? (s. 10). V samém závěru úvodní části se autor pasuje do role napravovatele mýtů. (?)

V kapitole nazvané **Co je to příroda?** se nedostane dál, než k několika metaforickým příkladům. Autor navíc začíná vágním tvrzením, že příroda je všude kolem nás, včetně nás samých. Potom by ale na světě nebylo nic jiného než příroda (s. 11). Příklady, které za sebou kaleidoskopicky řadí, občas vzbuzují dojem karikatury odborné práce.

Autor do svého přehledu zahrne také Máchův *Máj*, jelikož v něm nachází motivy přírody. Avšak co znamenají, jakým způsobem jsou učiněny mýtem, v jaké naturalizační hře vystupují? Bývalo by přínosnějším, kdyby se autor rozhodnul pojednat motivy přírody, jejich funkci a to kupříkladu ve zvoleném Máchově díle, neboť takto by jej mohl podrobit detailnímu rozboru (k čemuž by mohl využít poměrně bohatou sekundární literaturu), namísto toho, aby jej pouze zmínil jako autora, u něhož také nalezneme přírodní tematiku. Jakou interpretační hodnotu poté přinášejí obdobné dílčí poznámky, navíc pokud se jedná o autory, které jsou interpretačně značně vytěženi? Autor odkazuje na studii Jana Mukařovského o Máchovi, přičemž tvrdí, že: „Předobrazy jiných motivů, hlavně krajinných, získal Mácha na svých čtených výpravách do přírody.“ (s. 19) Ovšem Mukařovského stanovisko je propracovanější, neboť je v něm problematizován přímočarý vztah zážitku a literárního díla. Je totiž otázkou, zdali se vůbec mohou určité zážitky přímo promítnout do uměleckého díla. Pokud by tomu tak bylo, pak bychom mohli zavrhnout jazyk uměleckého díla, což pochopitelně nelze. Navíc Mukařovský detailní analýzou tropů konstruuje významovou osnovu celého Máchova díla. Otázka, kterou Mukařovský klade, zní velmi prostě – kde mají původ určité motivy Máchova díla, v německé romantické poezii, nebo v jeho zážitcích? Podle Mukařovského básníkův zážitek je jako literární již konceptualizován, a tudíž v něm dochází k manifestaci určitých linií literatury.

Obdobným způsobem bychom mohli kritizovat další příklady. Přehled, který autor nabízí, je poměrně povšechný. V práci se nějaké reflektovanější pozice nedobereme. Jelikož však autor nabízí bohatý kaleidoskopický přehled a různé kontexty, v nichž hraje mýtus přírody roli (v různých a pouze naznačených významech), navrhuji (navzdory místy neuvědoměle parodickému rysu práce) hodnotit práci známkou dobře.